

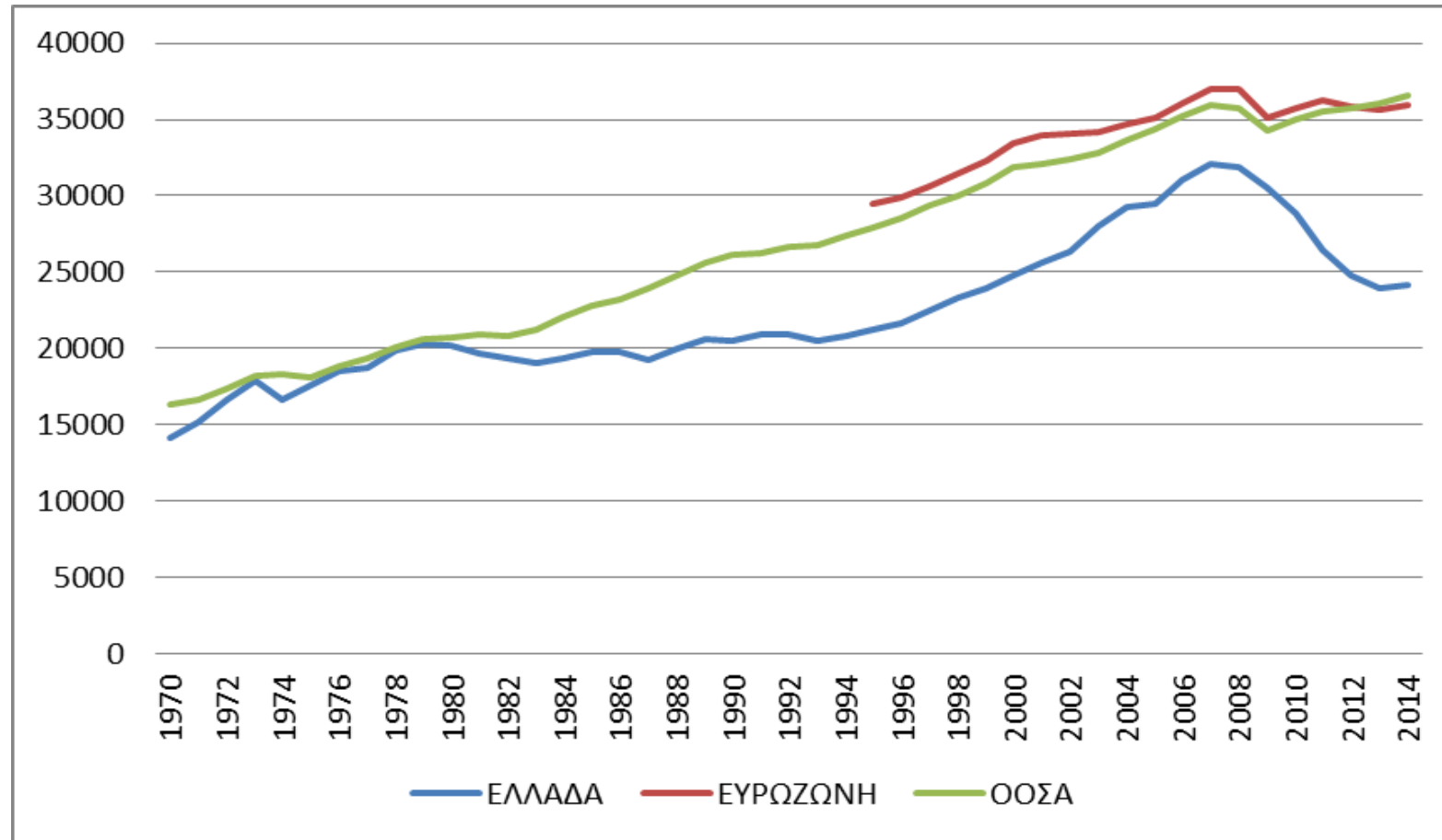
**Η ΜΗ- ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ:
ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΣΤΟ ΠΑΡΤΙ ΚΑΙ Ο ΚΑΘΕΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΤΗ ΤΟΥ**

Βαγγέλης Βασιλάτος και Τρύφων Κολλίντζας

9-11-2015

Αναπ. καθηγητής και καθηγητής, αντίστοιχα, του Τμήματος
Οικονομικής Επιστήμης του Οικονομικού Πανεπιστημίου
Αθηνών

Διάγραμμα 1: Κατα κεφαλήν πραγματικό ΑΕΠ (σε μονάδες αγοραστικής δύναμης 2010)

Πηγή: ΟΟΣΑ

- Γιατί συμβαίνουν αυτά τα φαινόμενα και τι μπορούμε να κάνουμε για να τα αντιμετωπίσουμε;
- Επιστημονικές απαντήσεις, που αφενός εδράζονται στην οικονομική θεωρία και αφετέρου είναι συμβατές με τα δεδομένα της οικονομίας (όχι, π.χ., κίνητρα: ιδεολογικά, κομματικά, ή προσωπικής ατζέντας διαμορφωτών κοινής γνώμης (εδώ συμπεριλαμβάνονται και οι απόψεις μερικών διάσημων ξένων οικονομολόγων)).

- Η άποψη μας είναι ότι, το πολιτικοοικονομικό σύστημα της χώρας από την μεταπολίτευση και εντεύθεν είναι ο βασικός υπαίτιος της χαμηλής και ενίοτε αρνητικής αναπτυξιακής της πορείας κατά την τελευταία τριακονταπενταετία. Επί της ουσίας, μετά την μεταπολίτευση, στην Ελλάδα αναπτύχθηκε ένας ιδιότυπος καπιταλισμός που, αν και αρχικά μπορεί να προήγαγε, με το πέρασμα του χρόνου, υποθήκευσε και τελικά εμπόδισε την ανάπτυξη της.

Δύο κανάλια:

Πρώτον, το πολιτικοοικονομικό σύστημα επέτρεψε την συγκέντρωση οικονομικής δύναμης σε ελίτ οικονομικών παραγόντων. Οι παράγοντες αυτοί είναι κατά βάση εργαζόμενοι στον δημόσιο τομέα και τις ΔΕΚΟ και ελεύθεροι επαγγελματίες συγκεκριμένων κλάδων, με κοινό χαρακτηριστικό τα πανίσχυρα συνδικάτα και επαγγελματικές ενώσεις, αντίστοιχα.

Δεύτερον, αν και λειτούργησαν ανεξάρτητα και δεν συνεργάστηκαν μεταξύ τους στις αγορές, οι ελίτ αυτές, με γνώμονα την εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους, συνεργάστηκαν μέσω των κομμάτων εξουσίας

- Για μεν τις αγορές που είναι δυνατόν να λειτουργήσουν χωρίς ανταγωνισμό, η συγκέντρωση οικονομικής δύναμης εκφράσθηκε μέσα από την μονοπωλιακή συμπεριφορά των ελίτ. Το κατεξοχήν παράδειγμα είναι τα πανίσχυρα συνδικάτα των εργαζομένων στις βασικές υπηρεσίες του κράτους και στα βασικά δίκτυα, τα οποία λειτουργώντας ως ανεμπόδιστα μονοπώλια, πέτυχαν και πετυχαίνουν πολύ υψηλές αμοιβές. Καθώς, όμως οι βασικές υπηρεσίες του δημοσίου και των ΔΕΚΟ αποτελούν σημαντικές εισροές στην διαδικασία παραγωγής όλης της οικονομίας, αυτό οδήγησε και εξακολουθεί να οδηγεί σε σοβαρές στρεβλώσεις στην κατανομή των οικονομικών πόρων, με αποτέλεσμα την μείωση της παραγωγικότητας και την αύξηση του κόστους παραγωγής στο σύνολο της οικονομίας.

- Για δε τις αγορές που είναι από την φύση τους ανταγωνιστικές, η συγκέντρωση οικονομικής δύναμης εκφράσθηκε μέσα από την ρύθμιση των αντίστοιχων αγορών κατά τέτοιον τρόπο, ώστε να διασφαλίζονται ελάχιστες αμοιβές και να επιτυγχάνεται προνομιακή φορολογική μεταχείριση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ελίτ, εδώ, αποτελούν οι επαγγελματικές ενώσεις ελεύθερων επαγγελματιών συγκεκριμένων κλάδων, όπως, για παράδειγμα, γιατροί, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, μηχανικοί, φαρμακοποιοί. Αυτό είχε και εξακολουθεί να έχει ως συνέπεια, την υπερφορολόγηση όσων δεν εντάσσονται στις ελίτ αυτές και την συνεπακόλουθη μείωση της παραγωγικότητας και αύξηση του κόστους παραγωγής σε όλη την οικονομία.

- Απόρροια αυτών των προαναφερθέντων ελίτ είναι η ύπαρξη «κρατικοδίαιτων» επιχειρήσεων που παρεμποδίζουν τον ανταγωνισμό στις αντίστοιχες αγορές.

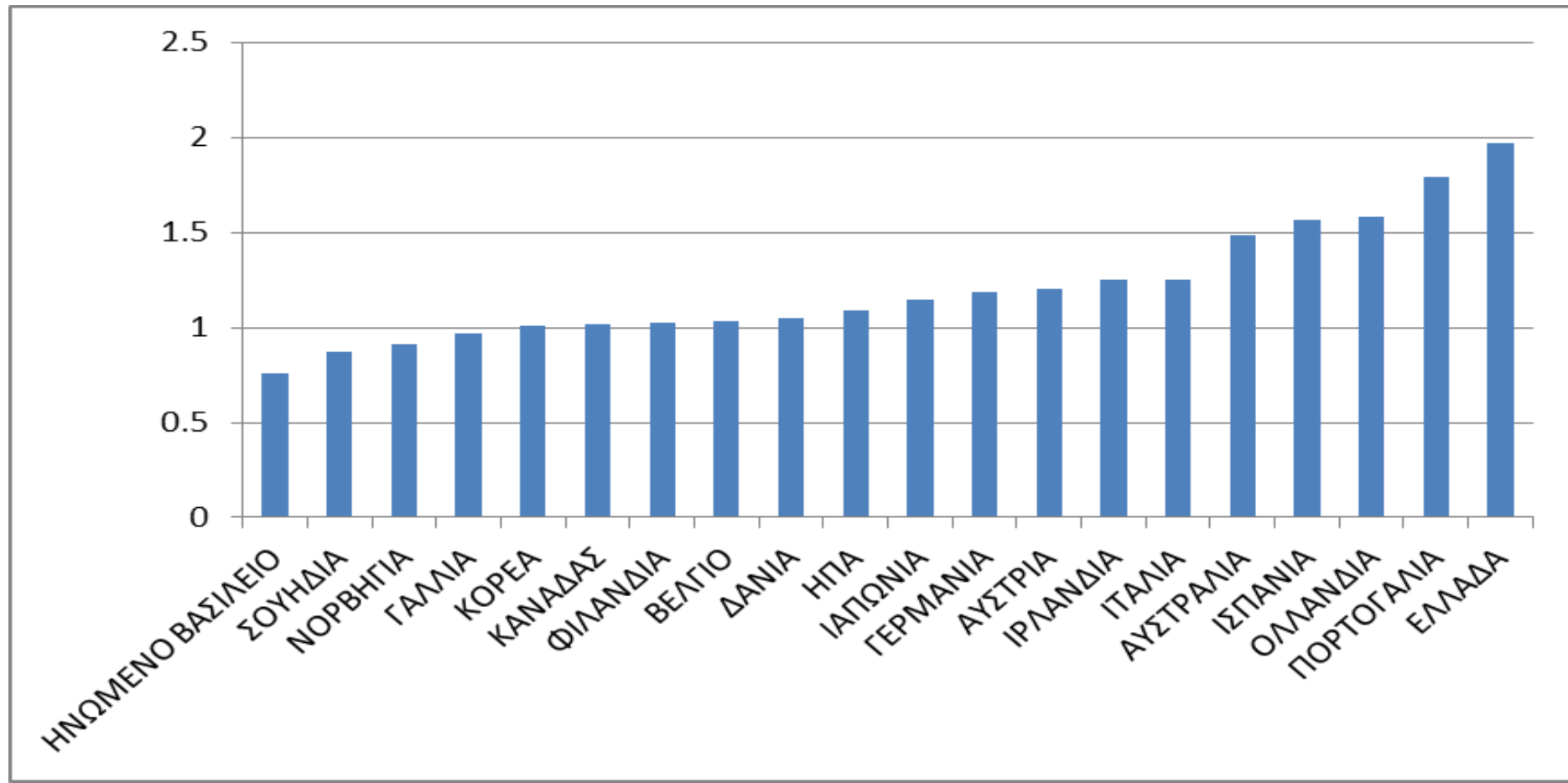
- Ταυτόχρονα, η εκάστοτε κυβέρνηση και αξιωματική αντιπολίτευση ουσιαστικά επηρεάζονταν και εξακολουθούν να επηρεάζονται από τα πανίσχυρα αυτά συνδικάτα και επαγγελματικές ενώσεις, στελέχη των οποίων απαρτίζουν τους κομματικούς μηχανισμούς και συμμετέχουν στην βουλή, την κυβέρνηση και τον κρατικό μηχανισμό. Έτσι, οι ελίτ αυτές συνεργάζονταν και εξακολουθούν να συνεργάζονται στην διακυβέρνηση της χώρας ώστε πρωτίστως να εξασφαλίζουν τα συμφέροντά τους (π.χ., την χρηματοδότηση των ΔΕΚΟ και των ασφαλιστικών τους ταμείων, και/ή φορολογικές απαλλαγές). Αυτό οδήγησε σε αύξηση της φορολογίας στο σύνολο της οικονομίας και κυρίως στον δανεισμό του δημοσίου, γεγονός που επέφερε επιπλέον στρεβλώσεις στην οικονομία, με συνέπεια την περαιτέρω μείωση της παραγωγικότητάς της.

- Για να γίνει κατανοητή η ιδιαιτερότητα της Ελληνικής περίπτωσης, αξίζει να σημειωθεί ότι μια τέτοια στρατηγική αλληλεξάρτηση δεν θα μπορούσε να συμβεί στις Αγγλοσαξονικές χώρες, γιατί εκεί τα συνδικάτα / επαγγελματικές ενώσεις έχουν μικρή δύναμη, και δεν θα μπορούσε να συμβεί ούτε στις Σκανδιναβικές χώρες όπου, αν και ισχυρά, τα συνδικάτα / επαγγελματικές ενώσεις συνεργάζονται μεταξύ τους, λαμβάνοντας έτσι υπόψη τις ενδεχόμενα αρνητικές επιπτώσεις των αποφάσεών τους στο σύνολο της κοινωνίας.

- Η μειωμένη συνολική παραγωγικότητα που προέρχεται τόσο από τις στρεβλώσεις στις αγορές, όσο και από την ασκούμενη δημοσιονομική πολιτική εξηγεί την «χαμηλή πτήση» της ελληνικής οικονομίας τα τελευταία τριανταπέντε χρόνια, αλλά και την δριμύτητα και αδυναμία αποτελεσματικής αντίδρασης στην τρέχουσα κρίση ([Διάγραμμα 1](#)).

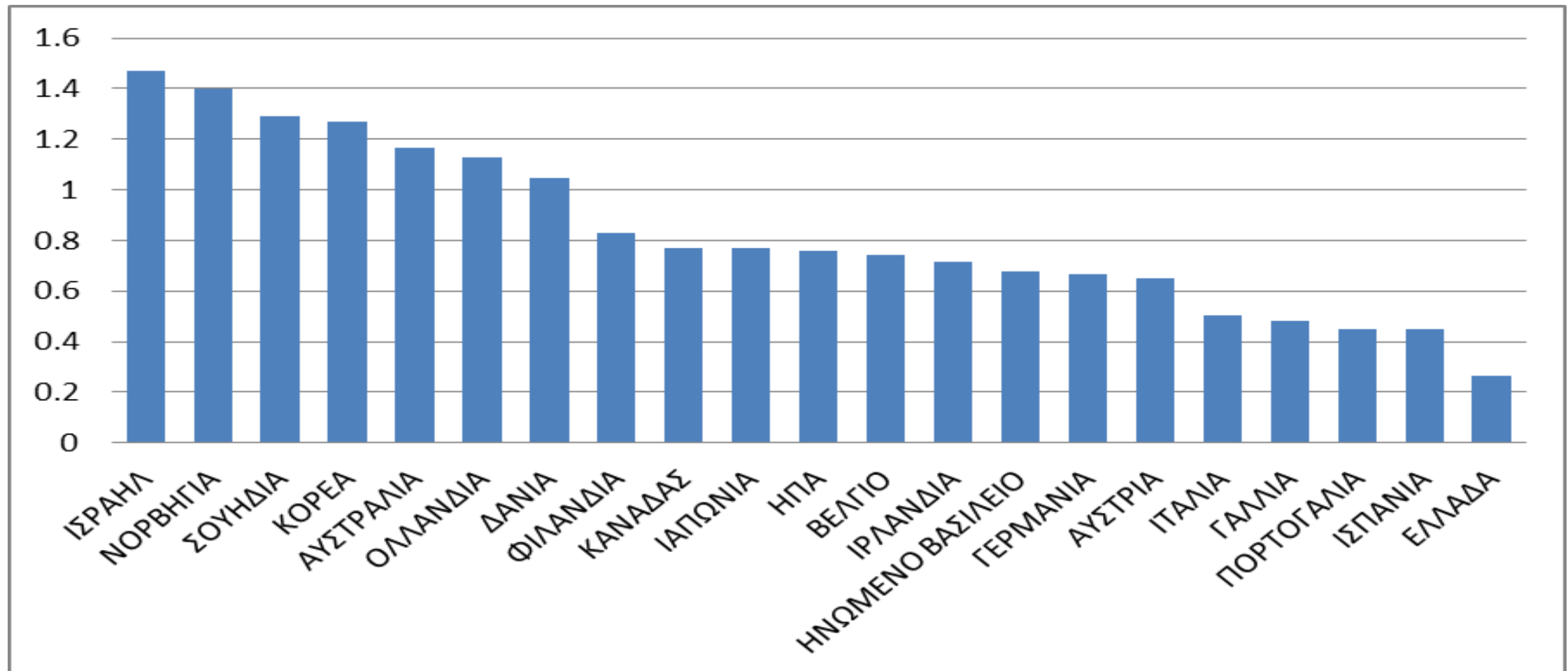
- Οι συνέπειες της παραπάνω θεώρησης αποτυπώνονται σε διάφορες εκφάνσεις της Ελληνικής οικονομίας, δύο εκ των οποίων είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτικές.

Διάγραμμα 2: Μέσος μισθός στο δημόσιο τομέα / Μέσος μισθός στον ιδιωτικό τομέα – Πηγή ΟΟΣΑ

- Η διαφορά θα ήταν ακόμη μεγαλύτερη, αν οι ΔΕΚΟ είχαν συμπεριληφθεί στον δημόσιο τομέα. Για παράδειγμα, ο μέσος μισθός στη ΔΕΗ το 2008 και το 2009 (πριν την κρίση) ήταν 68.176 και 74.155 ευρώ έναντι 38.562 και 42.094 ευρώ στον δημόσιο και 23.336 και 23.526 ευρώ στον ιδιωτικό τομέα, αντίστοιχα. Θα μπορούσε να ισχυρισθεί κάποιος ότι οι μισθοί στην ΔΕΗ αντικατοπτρίζουν υψηλότερο ανθρώπινο κεφάλαιο ή/και αυξημένη επικινδυνότητα στην εργασία. Αλλά και πάλι, δεν θα μπορούσε να εξηγήσει τις παρατηρούμενες διαφορές., όταν, για παράδειγμα, οι μέσοι μισθοί στην ΕΟΝ – μια από τις μεγαλύτερες Γερμανικές εταιρείες παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος – το 2009 και 2008 ήταν 60.718 και 54.844 ευρώ, αντίστοιχα.
- Πηγή: ΔΕΗ, Οικονομικές Καταστάσεις, 2009 και ΕΟΝ, Οικονομικές Καταστάσεις 2009.

Διάγραμμα 3: Τελικός φορολογικός συντελεστής στο εισόδημα αυτοαπασχολούμενων / Τελικός φορολογικός συντελεστής στο εισόδημα από μισθωτή εργασία - Πηγή ΟΟΣΑ

- Αυτό που είναι κομβικής σημασίας είναι η μεταρρύθμιση του πολιτικοοικονομικού συστήματος με γνώμονα την εξάλειψη των στρεβλώσεων που εμποδίζουν την βελτίωση της συνολικής παραγωγικότητας της οικονομίας. Το τραγικό όμως, είναι ότι, με την εξαίρεση ορισμένων περιστασιακών και αποσπασματικών πολιτικών των Μνημονίων, ουδείς ασχολείται με τη μεταρρύθμιση αυτή.

- Kollintzas, T., Papageorgiou, D., and Vassilatos, V. (2012): “An Explanation of the Greek Crisis: The Insiders – Outsiders Society,” Discussion Paper 8996, Centre for Economic Policy Research, May.
- Kollintzas, T., Papageorgiou, D., and Vassilatos, V. (2015a): “A Model of Market and Political Power Interactions for Southern Europe,” Discussion Paper 10359, Centre for Economic Policy Research, January.
- Kollintzas, T., Papageorgiou, D., and Vassilatos, V. (2015b): “A Model of Market and Political Power Interactions : An Explanation of the Greek Crisis,” Working Paper No., Department of Economics, Athens University of Economics and Business, December.
- Kollintzas, T., Papageorgiou, D., Tsionas , E. and Vassilatos, V. (2015): “Certain Stylized Facts of Greek Capitalism,” Working Paper No., Department of Economics, Athens University of Economics and Business, December.